

הצעה לפתרון בחינת הבגרות באזרחות

034281 80%

מועד חורף תשפ"ה 2025

הפתרון נכתב על ידי רועי אדחוח,
עומר כהן, נוי קציר, אור בשן וגולן צברי

מצוות מורי רשת החינוך אנקורי

שאלה 1

סעיף א

ציין – פיקוח וביקורת של הכנסת.

הצג – הכנסת מהווה מנגנון פיקוח וביקורת על מדיניותה ופעולותיה של הרשות המבצעת. אחד הכלים המרכזיים לכך הוא הצגת שאילתות לשרים ולסגני שרים, במטרה לקבל תשובות בנושאים שעל סדר היום הציבורי. כלי זה מאפשר לחברי הכנסת להעלות סוגיות ציבוריות חשובות ולבקר את התנהלות הממשלה.

הסבר – ניתן לראות על פי הקטע "חבר כנסת מהאופוזיציה פנה בכנסת לשרת התחבורה ושאל, מדוע העבודות להקמת הגשר לא ייעשו ביום שבת?" כלומר, חבר הכנסת השתמש באחד מכלי הפיקוח של הכנסת – השאילתה – על מנת לבדוק את פעילות הרשות המבצעת ולבקר את החלטותיה. וזאת בהתאם לפיקוח וביקורת של הכנסת שבו נאמר שהכנסת מפקחת על מדיניות הממשלה ועל אופן ביצוע תפקידיה.

סעיף ב

ציין – חוק שעות עבודה ומנוחה.

הצג – חוק שעות עבודה ומנוחה קובע את ימי המנוחה במדינת ישראל. על פי החוק, יום השבת נקבע כיום המנוחה הרשמי ליהודים, ואילו לבני דתות אחרות ניתנה אפשרות לבחור את יום המנוחה בהתאם למסורתם הדתית. החוק נחקק במטרה לשמור על צביונה היהודי של מדינת ישראל ולהבטיח את זכויות העובדים למנוחה שבועית.

הסבר – ניתן לראות על פי הקטע "השבת היא נכס יסוד של עם ישראל ומורשת ישראל. שבתת המלאכה בשבת נקבעה בחוק כבר בשנותיה הראשונות של המדינה." כלומר, סגן השרה מתבסס על חוק שעות עבודה ומנוחה, הקובע כי יום השבת הוא יום מנוחה רשמי במדינת ישראל, ולכן המדינה נמנעת ככל האפשר מעבודה בשבת. וזאת בהתאם לחוק שעות עבודה ומנוחה שבו נאמר שהשבת נקבעה כיום המנוחה ליהודים.

שאלה 2: סעיף א

ציין – לאומיות אתנית-תרבותית

הצג – לאומיות אתנית-תרבותית היא תפיסה הרואה בלאום קבוצה שלה יסודות משותפים כגון מוצא, שפה, תרבות, היסטוריה ולעיתים גם דת. על פי תפיסה זו, הלאום קודם למדינה, והמדינה צריכה לשמור על אופיו האתני-תרבותי של הלאום.

הסבר – ניתן לראות על פי הקטע "המטרה של החלטה זו היא לשמר את המורשת המקומית, הזהות הדתית ואורחות החיים הייחודיים הנהוגים בכל מדינה ומדינה זה מאות שנים." כלומר, ההחלטה

נועדה לשמר את זהותה הלאומית-תרבותית של המדינה, דבר המאפיין את הלאומיות האתנית-תרבותית. וזאת בהתאם ללאומיות אתנית-תרבותית שבה נאמר שהמדינה צריכה לבטא את הזהות האתנית-תרבותית של הלאום.

שאלה 2 סעיף ב:

ציין – חופש התנועה.

הצג – חופש התנועה הוא זכות יסוד טבעית המאפשרת לכל אדם לנוע ממקום למקום ללא הגבלות בלתי מוצדקות.

הסבר – ניתן לראות על פי הקטע "אחד המאפיינים החיוביים של האיחוד האירופי הוא שאנשים יכולים לעבור בקלות בין המדינות החוברות בו ואף להשתקע בהן." כלומר, לטענת חלק מחברי הפרלמנט האירופי, צמצום ההגירה מגביל את חופש התנועה של אנשים, המהווה זכות בסיסית באיחוד האירופי. וזאת בהתאם לחופש התנועה שבו נאמר שלכל אדם זכות לנוע כרצונו ולהימצא בכל מקום.

פרק שני

שאלה 3

הציגו – שתי הצדקות להקמת מדינת ישראל המופיעות בהכרזת העצמאות: הצדקה היסטורית והצדקה בין-לאומית (משפטית).

הצדקה היסטורית (יש לבחור אחת מהבאות):

- בה (ארץ ישראל) קם העם היהודי, התעצב ויצר נכסי תרבות ובראשם התנ"ך.
- במהלך הגלות העם המשיך בתקווה ובמאמץ לשוב לארץ ישראל.
- נעשה מאמץ לשיבה לארץ בדורות האחרונים שהביא להקמת ישוב גדול ומבוסס.
- השואה הוכיחה את ההכרח בפתרון בעיית האנטישמיות על ידי מדינה יהודית.
- השתתפות היישוב היהודי במלחמת העולם השנייה הקנתה לו את הזכות להימנות על העמים באו"ם.

הצדקה בינלאומית (משפטית) (יש לבחור אחת מהבאות):

- הצדקה להקמת מדינה יהודית בארץ ישראל הנובעת מהכרה בינלאומית בזכותו של העם היהודי למדינה בארץ ישראל.
- החלטות רשמיות של מדינות וגופים בינלאומיים (דוגמאות: הצהרת בלפור, כתב המנדט,

החלטת האו"ם על החלוקה - החלטה 181).

שאלה 4

הציגו – התנאים ההכרחיים לקיום בחירות דמוקרטיות. (יש לבחור שלושה מהבאים) :

- כלליות : כל אזרחי המדינה זכאים לבחור ולהיבחר למוסדות הנבחרים במדינה במגבלות הכתובות בחוק (כמו גיל מינימלי ובמדינות מסוימות עבריינות על החוק).
- חשאיות: איש מלבד הבוחר לא יודע במי בחר. מובטח שהבוחר לא יושפע מלחצים של גורמים שונים.
- מחזוריות: הבחירות חוזרות במרווחי זמן ידועים וסדירים הקבועים בחוק.
- שוויוניות: קולו של כל מצביע שווה למשנהו (קול אחד).
- התמודדות חופשית: הבחירות מאפשרות תחרות הוגנת המבוססת על חירויות וזכויות פוליטיות (במיוחד חופש הביטוי וחופש ההתאגדות).

שאלה 5

הציגו – הסדר הסטטוס-קוו :

- ההסדר להכרעה במחלוקות בסוגיות דת ומדינה שיסודו מיוחס למכתב הצהרת כוונות מ-1947.
- (שנשלח מהנהלת הסוכנות היהודית למפלגת אגודת ישראל).
- נועד למנוע העמקת מחלוקות בין דתיים לחילונים ולאפשר חיים משותפים במדינה שעתידה לקום.
- עוסק בהסדרת ארבע סוגיות מרכזיות של דת ומדינה :
 - א. הגדרת השבת כיום המנוחה במדינת ישראל (ליהודים).
 - ב. מטבח כשר במוסדות ממלכתיים.
 - ג. נישואין וגירושין של יהודים יתנהלו בהתאם להלכה.
 - ד. מתן אוטונומיה לזרם החינוך הדתי.
- רובו התקבע בחקיקה ואופן שימורו ויישומו הראויים נתונים לאורך כל השנים בוויכוח ציבורי.

שאלה 6

הציגו – זכויות קבוצתיות-תרבותיות (זכויות מיעוט):

- זכויות קבוצתיות הניתנות למיעוטים לאומיים ולקבוצות אתניות-תרבותיות.
- באות לידי ביטוי בתחומים הבאים: שפה, חינוך, תרבות, ייצוג כקבוצה, קיום מצוות הדת וחופש הפולחן.
- מטרתן להסדיר בצורה מוסדית את זהותה הייחודית של הקבוצה במדינה.
- המדינה קובעת את היקף הענקתן ואת מידת התמיכה המוסדית בהן (לעומת זכויות הפרט של המיעוט שהן זכויות יסוד בכל דמוקרטיה).

שאלה 7

הציגו נקודת דמיון אחת והבדל אחד בין שני סוגי אחריות: אחריות משותפת; אחריות מיניסטריאלית.

נקודת דמיון – באחריות משותפת וגם באחריות מיניסטריאלית לכל שר בממשלה יש אחריות כלפי הממשלה והכנסת.

נקודת שוני (הבדל) – באחריות משותפת מנוע שר מלמתוח ביקורת על החלטת הממשלה בפומבי או להצביע נגדה בכנסת. לעומת זאת, באחריות מיניסטריאלית לכל שר בממשלה אחריות כלפי הכנסת והממשלה ביחס לנושאים שבתחום משרדו ולפעולות סגל עובדיו, אף אם נעשו שלא בידיעתו.

8. אשכול העולם היהודי

המחלוקת בחברה הישראלית בנוגע לסוגיית הנישואים והגירושים: בישראל קיימת מחלוקת משמעותית בנושא הנישואים והגירושים, בעיקר בשל המורכבות הדתית והחוקית הקיימת במדינה. כיום, נישואים וגירושים במדינת ישראל מתבצעים לפי דיני דת. הבעיה המרכזית היא שבישראל אין נישואין אזרחיים או גירושים אזרחיים, מה שמוביל לכך שלזוגות שאינם מעוניינים בנישואין דתיים או לא מצליחים להינשא כדת וכדין, אין אפשרות להתחתן באופן חוקי במדינה. כך, זוגות יהודים שיכולים להינשא רק דרך הרבנות, ומי שנפלט משיטת הנישואין הדתית, כגון זוגות בני דתות שונות או זוגות שאינם מעוניינים להינשא לפי ההלכה, לא יכולים להינשא בצורה חוקית במדינה. מצד אחד, הדתיים טוענים כי יש לשמור על סדרי הדת וההיסטוריה היהודית, ומאידך, הציבור החילוני דורש חופש לבחור את הדרך בה יינשאו ויתגרשו, כולל הקביעה שהמדינה חייבת להכיר בזוגיות אזרחית כערך שווה.

הזכות לחירות: הזכות לחירות אומרת שזכותו של כל אדם לחשוב ולהתבטא לפי רצונו, כל עוד הוא לא פוגע בזכויות של אחרים. החירות כוללת את החופש לבחור את אורחות החיים של האדם. כל אדם זכאי לחיות לפי רצונו, צו מצפונו והחלטותיו.

הזכות לחירות במחלוקת נישואים וגירושים: הזכות לחירות באה לידי ביטוי במחלוקת נישואין וגירושין בכך שהיא נוגעת לחופש הפרט לבחור כיצד להתנהל ביחסיו האישיים, להחליט אם להתחתן או להתגרש, ובאיזה אופן. בישראל, ההגבלה החוקית על נישואין וגירושין לאזרחי המדינה, שמוכתבת על ידי דינים דתיים, פוגעת בזכות זו, שכן היא מונעת מאנשים בחלק מהמקרים את חופש הבחירה כיצד לנהל את חיי הנישואין והגירושים שלהם. הזכות לחירות מצריכה שהאדם יוכל לשלוט באופן חופשי על חייו האישיים, כולל קבלת החלטות לגבי נישואיו, והמדינה צריכה להבטיח לו את הזכות הזו במסגרת האזרחית, בלי להעמיד אותו בפני חוקים דתיים שמגבילים את החופש הזה.

9. אשכול תקשורת ופוליטיקה

שניים מתפקידי התקשורת: תפקיד המידע – התקשורת אחראית להעביר מידע לציבור בנוגע למתרחש בחברה ובמדינה, כמו אירועים פוליטיים, כלכליים, חברתיים ותרבותיים. מידע זה מאפשר לציבור להיות מודע למתרחש ולהבין את המציאות בה הוא חי. תפקיד הבקרה והפיקוח – התקשורת משמשת ככלב שמירה על הדמוקרטיה בכך שהיא עוקבת אחרי פעולתם של נבחרים ציבור, בודקת את פעילות הממשלה, ומספקת לציבור ביקורת על פעולתה. תפקידה של התקשורת הוא לוודא שהממשל לא חורג מהגבולות החוקיים ושההחלטות המתקבלות משרתות את טובת הציבור.

עקרון שלטון העם – העם הוא הריבון והוא מקור הסמכות השלטונית. העם מעביר את הסמכות לנציגים. בפועל, שלטון העם מתבטא בכך שהאזרחים בוחרים את נציגיהם במסגרת בחירות חופשיות ודמוקרטיות, ולנבחרים יש את האחריות לנהל את ענייני המדינה. השלטון נמצא בידיים של הציבור, שמבצע את הבחירה באמצעות בחירות דמוקרטיות.

תפקידי התקשורת, במיוחד תפקיד המידע והבקרה, תורמים ישירות למימוש עקרון שלטון העם. כאשר התקשורת מספקת לציבור מידע נרחב ומעמיק על פעולתה של הממשלה והנבחרים, היא מאפשרת לאזרחים לקבל החלטות מושכלות בבחירות ובמעורבות הציבורית. בנוסף, כאשר התקשורת מבקרת את פעולתם של נבחרים הציבור, היא מבטיחה שהשלטון יפעל על פי רצון העם ולא ינצלו את מעמדם לרעה. בצורה כזו, התקשורת הופכת למרכיב חשוב בשמירה על שלטון העם, בכך שהיא מאפשרת שקיפות ומעורבות אזרחית פעילה.

10. אשכול בחירות ומפלגות

קואליציה רחבה היא קואליציה הכוללת מספר מפלגות ממגוון גוונים פוליטיים, אידיאולוגיים או רעיוניים. הכוונה היא לקואליציה שבה משתתפות מפלגות שיכולות להיות בעלות השקפות עולם שונות, לעיתים אפילו מנוגדות זו לזו, אבל הן מאחדות כוחות כדי להקים ממשלה ולפעול יחד. קואליציה כזו בדרך כלל מתהווה במצבים שבהם אף מפלגה לא מצליחה להשיג רוב מוחלט בבחירות, ונדרש איחוד כוחות כדי ליצור רוב בכנסת או במוסדות השלטון.

עקרון שלטון העם – העם הוא הריבון והוא מקור הסמכות השלטונית. העם מעביר את הסמכות לנציגים. בפועל, שלטון העם מתבטא בכך שהאזרחים בוחרים את נציגיהם במסגרת בחירות חופשיות ודמוקרטיות, ולנבחרים יש את האחריות לנהל את ענייני המדינה. השלטון נמצא בידיים של הציבור, שמבצע את הבחירה באמצעות בחירות דמוקרטיות.

הקשר בין עקרון שלטון העם לבין קיומה של קואליציה רחבה:

כאשר קיימת קואליציה רחבה, כל הקבוצות הפוליטיות שמעורבות בה מייצגות את רצון של הקבוצות השונות בציבור. כלומר, הממשל משקף את הרצונות של ציבור רחב יותר מהאופוזיציה הקטנה, ולכן הוא נתפס כדמוקרטי יותר. ממשלה כזו משדרת יציבות פוליטית ומדינית, שכן היא כוללת את מרבית המפלגות הגדולות, ולפיכך היא מייצגת את רוב העם. בנוסף, קיומה של קואליציה רחבה מאפשר לממשלה לקדם חוקים והחלטות שמבוססות על פשרה ושיתוף פעולה בין הצדדים השונים, דבר שמפחית את ההתנגדות הפוליטית ומאפשר לממשלה לפעול בצורה יציבה. כך, עקרון שלטון העם בא לידי ביטוי בכך שהממשלה המורכבת מקואליציה רחבה מייצגת את רצון רוב הציבור, ומספקת גיוון אידיאולוגי לצד שיתוף פעולה פרגמטי בין המפלגות השונות.

11. אשכול רשויות מקומיות

שיטת הבחירות- בישראל, הבחירות לרשויות המקומיות נערכות אחת לארבע שנים, והן מתבצעות בשיטה של הצבעה אישית ומפלגתית. כלומר, המצביעים בוחרים הן את הראש הרשות המקומית (לרוב ראש העיר או ראש המועצה) והן את החברי המועצה. הבחירות לראש הרשות המקומית מתבצעות בשיטה רובנית שיטה של שני סיבובים, כאשר אם אף מועמד לא זכה ברוב מוחלט בסיבוב הראשון, נערך סיבוב שני בין שני המועמדים המובילים). לגבי הבחירות למועצה, השיטה היא שיטה יחסית (המשתמשת בשיטה של ניקוד). כלומר, המצביעים בוחרים רשימות מועמדים (המייצגות מפלגות או קואליציות של מפלגות) והם מצביעים לרשימה, כשהמנדטים שמוקצים לרשימה מחולקים לפי אחוזי התמיכה בה. כל רשימה מקבלת מנדטים לפי כמות הקולות שהשיגה. חברי המועצה נבחרים בהתאם למיקומם ברשימה, כלומר הרשימות קובעות את סדר המועמדים שיבחרו בהתאם לפופולריות.

עקרון שלטון העם: עקרון שלטון העם – העם הוא הריבון והוא מקור הסמכות השלטונית. העם מעביר את הסמכות לנציגים. בפועל, שלטון העם מתבטא בכך שהאזרחים בוחרים את נציגיהם במסגרת בחירות חופשיות ודמוקרטיות, ולנבחרים יש את האחריות לנהל את ענייני המדינה. השלטון נמצא בידיים של הציבור, שמבצע את הבחירה באמצעות בחירות דמוקרטיות.

הקשר בין עקרון שלטון העם לשיטת הבחירות לרשויות המקומיות: שיטת הבחירות לרשויות המקומיות משקפת את עקרון שלטון העם בכך שהיא מאפשרת לכל אזרח לבחור את נציגיו ברמה המקומית. כל תושב ברשות המקומית משתתף בהליך הבחירות, ומביע את רצונו בבחירה ישירה של ראש הרשות ובחירה עקיפה של חברי המועצה. בכך, המערכת מבטיחה שכל תושב יוכל להשפיע על הדרך בה מנוהלת הרשות המקומית, ושהשלטון המקומי יתנהל בהתאם לרצון רוב הציבור המקומי. בנוסף, העובדה שבחירות אלו מתקיימות בצורה תדירה (כל ארבע שנים) מבטיחה שהרשות המקומית תישאר מחויבת לתושבים, שכן כל ראש רשות ומועצה חייב להתמודד שוב בבחירות, מה שמחייב אותו לפעול על פי רצון העם המקומי. כל ראש רשות וחברי מועצה מבצעים את החלטותיהם תחת פיקוח ישיר של הציבור המקומי, ומתחייבים לעמוד בציפיותיו כדי להיבחר מחדש.

12. נציב תלונות הציבור הוא גוף עצמאי שמוקם במערכת השלטונית כדי לטפל בתלונות של אזרחים נגד פעולתה של הרשות הציבורית, כגון משרדי הממשלה, רשויות מקומיות, חברות ממשלתיות, גופים ציבוריים ועוד. נציב תלונות הציבור נועד לוודא שהשירות הציבורי פועל על פי החוק, באופן הוגן ושקוף, ומבלי לפגוע בזכויות האזרחים. תפקידו העיקרי של הנציב הוא לחקור תלונות מצד האזרחים, להמליץ על תיקונים ולוודא שהגופים הציבוריים יפעלו לפי סטנדרטים מוסריים וציבוריים.

תרבות פוליטית דמוקרטית היא מושג המתאר את הערכים, הנורמות וההתנהגויות שמאפיינות את היחסים בין האזרחים לבין השלטון במדינה דמוקרטית. בתרבות פוליטית דמוקרטית יש מקום לחשיבות של זכויות פרט, בחירות דמוקרטיות, חופש ביטוי, שקיפות, שיתוף פעולה ושמירה על עקרונות שלטון החוק. תרבות פוליטית דמוקרטית עוסקת גם בהבנת האזרח את זכויותיו והחובות כלפי המדינה, וביכולת של האזרחים לפעול באופן פעיל במערכת הפוליטית, להשפיע ולהתבטא.

הקשר בין תרבות פוליטית דמוקרטית לבין תפקיד נציב תלונות הציבור: תרבות פוליטית דמוקרטית מתממשת בתפקיד של נציב תלונות הציבור בכך שהתפקיד עצמו מבטא את הערכים של זכויות פרט, שקיפות, אכיפת שלטון החוק והגנה על האזרח. כאשר נציב תלונות הציבור בודק את פעולתה של הרשות הציבורית ומוודא שהיא פועלת בצורה הוגנת, הוא תורם להעמקת האמון בין האזרחים לבין השלטון. נציב התלונות מסייע בהבטחת חופש הביטוי של האזרח, בכך שהוא מאפשר לו להביע התנגדות או תלונה כלפי פעולתה של רשות ציבורית. באמצעות תפקיד זה, נרקמת תרבות פוליטית בה יש מקום לפיקוח אזרחי, ביקורת על השלטון והגנה על הזכויות האישיות של הפרטים. הנציב הוא דמות מרכזית בתהליך שמחזק את השיח הדמוקרטי, ומבטיח שהתנהלות השלטון תהיה שקופה ותחוב באחריות כלפי הציבור.

פרק שלישי (26 נק'):

שאלה 13:

א. מנגנון פיקוח וביקורת בלתי פורמלי הוא ביקורת שמקיימים גופים, ארגונים או פרטים באמצעות הפגנות/מחאות/שביתות/עצרות/עצומות/יצירות אמנות (קולנוע, טלוויזיה, תיאטרון, ספרות, אומנות פלסטית), הופעה כתיבה באמצעי התקשורת וברשתות החברתיות.

מנגנון זה מבטא את העיקרון הדמוקרטי הגבלת השלטון ואינו דורש הסמכה חוקית אלא נוצר מיוזמתם של אזרחים או קבוצות בחברה על ידי הפעלת לחץ והבעת ביקורת פוליטית על קובעי מדיניות.

ב. מושג זה בא לידי ביטוי בקטע באופנים הבאים:

1) הפגנות של אזרחים - "ההפגנות הרבות נגד הרפורמה המשפטית שהובילה הממשלה" מבטאת מעורבות לא פורמלית של אזרחים וקבוצות בחברה נגד החלטה ממשלתית, הנועדה להפעיל ביקורת ולחץ ציבורי על מקבלי החלטות. באמצעות הפגנות, מחאות, עצומות ושימוש בגופי תקשורת כמו ערוצי חדשות ורשתות חברתיות.

(2) פרסום מאמר בעיתון ע"י הכותב כנגד החלטת הממשלה ובו "הצעתי לחברי הקואליציה לתקן את החוק הנוגע לעילת הסבירות... כדי שיהיה קיצוני פחות מן הנוסח שהוצע קודם לכן." פרסום מאמר דעה בעיתון מבטא את מנגנון הביקורת הבלתי פורמלית ובו יחידים יכולים להביע את דעתם בפומבי ולבקר את התנהלות השלטון ובכך להשפיע על דעת הקהל הציבורית.

(3) הכותב חתם על הצהרה משותפת ופנה לגופי תקשורת על מנת לבקר את הממשלה ומקבלי ההחלטות. "בעיתון המזוהה עם השמאל סירבו לפרסם את ההצהרה המשותפת". "סירוב זה לפרסם את ההצהרה מונע ממני ומחבריי להשמיע את עמדותינו והשקפותינו ובכך פוגע ביסוד חשוב של הדמוקרטיה" ציטוט זה הוא ביטוי לפגיעה בעקרון הגבלת השלטון שמנגנון פיקוח וביקורת לא מוסדית הוא חלק ממנו. אזרחים וקבוצות רשאים לבקש שיפרסמו באופן פומבי בתקשורת הצהרות ונושאים שברצונם להביא לסדר היום הציבורי ולחשוף את שאר הציבור לביקורת/פרשיות רלוונטיות כאלה ואחרות.

(4) גופי תקשורת מימין ומשמאל מעלים על סדר היום הציבורי את עמדותיהם בנוגע לרפורמה המשפטית ומשפיעים על דעת הקהל. כנ"ל לגבי רשתות חברתיות.

שאלה 14:

- א. חופש הביטוי- נגזרת של הזכות לחירות
- זוהי זכות טבעית של אדם שאומרת שזכותו של כל אדם לבטא ולהפיץ את עמדותיו/דעותיו ואמונותיו בכל דרך (לבוש, פולחן, תקשורת, אמנות, בדיבור, בכתב וכו'..) ובאופן פומבי.
- ב. חופש הביטוי בא לידי ביטוי בקטע בכך ש :
- (1) הכותב הפיץ מאמר דעה בעיתון אודות הסכנה שבפילוג שנוצר בעקבות ההפגנות על הרפורמה המשפטית ועל עצם ההחלטה. מטרת המאמר היא "להתריע בפני קובעי המדיניות שעלולה לפרוץ מלחמת אחים שתביא לחורבן החברה והמדינה בישראל". עצם הביטוי בכתב והפצתו בגוף תקשורת כמו עיתון היא ביטוי לחופש הביטוי.
- (2) שירו של יהודה עמיחי המצוטט בתחילת הקטע- יצירה אמנותית המבטאת באמצעות שירה את חופש ביטוי ופרי יצירתו של המשורר יהודה עמיחי. כאמור, חופש הביטוי מתבטא באמנות, כתיבה המביעה עמדות ודעות של אדם באופן פומבי.
- (3) עיתון המזוהה עם השמאל סירב לפרסם את ההצהרה שעליה חתמו הצדדים ובכך פגעו נמנעה מהכותב זכותו להביע את עמדותיו והשקפותיו באופן פומבי ונפגע חופש הביטוי שלו.
- (4) שימוש בתקשורת ורשתות חברתיות כדרך להתבטא.

שאלה 15:

א. הסכמיות- עקרון בדמוקרטיה שאומר שישנה הסכמה רחבה בין קבוצות בחברה על כללי משחק בסיסיים, או על אופייה הבסיסי של החברה והמדינה, על אף המחלוקות בין קבוצות אלו.

הסכמיות מחזקת את היציבות ומאפשרת קיום בצוותא על אף חילוקי דעות בתחומים אחרים. ישנו מתח בין ערך הפלורליזם המעודד ריבוי דעות בחברה לבין ערך ההסכמיות המחזק את האחידות.

ב. עקרון ההסכמיות בא לידי ביטוי בקטע בכך ש :

1) חתימה על ההצהרה המשותפת- "לפני כשבועיים הצטרפתי למגוון אנשי ציבור בחברה הישראלית מכל הקשת הפוליטית- תומכי מחאה אנשי מרכז ואנשים ממעמקי הימין". מסר המשדר אחדות במטרה לפתור את המחלוקות בחברה סביב הסוגייה. החתימה על ידי קבוצות שונות בקשת הפוליטית מבטאת את עקרון ההסכמיות.

2) הקרב בין גופי התקשורת ימין ושמאל והליבוי ברשתות החברתיות- פגיעה בעקרון ההסכמיות.

3) המסר שמשדר בכותב מבטא הסכמיות. מסיים את המאמר ב"יש חלקים רבים שרוצים להמשיך לחיות יחד", נדרש להכיר ש"לא תמיד מחנה אחד צודק" והוא קורא לפשרה בין הקבוצות בחברה על מנת לייצר יציבות ולפתור את המחלוקות והפילוג בעם סביב הרפורמה המשפטית. על אף השוני בין המחנות.

4) "אפשר וצריך לפעמים לבחור גם את זה וגם את זה"- הכותב טוען שצריך להתגמש בעמדות ולא להיות צודקים תמיד.

שאלה 16:

ציינו: הגישה הסוציאל-דמוקרטית

הציגו: הגישה שמה דגש על שוויון כלכלי-חברתי לעומת חירות כלכלית. בכדי לקדם שוויון כלכלי, הגישה מאמינה שעל המדינה להתערב באופן אקטיבי בכלכלה בכדי לצמצם פערים כלכליים. ההתערבות בכלכלה באה לידי ביטוי בגביית מיסים גבוהים מהשכבות החזקות, מתן מענקים וקצבאות לאוכלוסיות ומגזרים הזקוקים לכך, ומתן שירותים חברתיים ציבוריים (כגון: חינוך, בריאות ודיוור) ברמה גבוהה.

הסבירו: "לטענת הארגון, על המדינה לצמצם את הייבוא ולנקוט צעדים לשמירה על הייצור המקומי באמצעות סבסוד ומתן מענקים ליצרנים המקומיים".

ארגון מגדלי הדבורים טוען שהמדינה צריכה להתערב בכלכלה, ולא לאפשר יבוא חופשי בתחום הדבש אשר יפגע במגדלי הדבורים המקומיים. הם מציעים לנקוט במספר פעולות אשר יתמכו ביצרני הדבש המקומיים, כגון מתן מענקים וסובסידיות למגדלים המקומיים. התערבות בכלכלה

לתמיכה ומניעת פגיעה במגזרים מסוימים היא מרכיב מרכזי בגישה הסוציאל-דמוקרטית, ולכן תגובת מגדלי הדבורים היא ביטוי מובהק של גישה זו.

שאלה 17:

צינון: עבריינות פלילית.

הצינון: פעולה שמבצע כל אדם המנוגדת לחוק המדינה ומונעת מתוך מניעים של טובה אישית. עבריינות פלילית לא מעורבים אידאולוגיה או מוסר, אלא רצון להיטיב עם מבצע העבירה. יחס החברה לעבירה הוא שלילי בגלל הסכנה לסדר הציבורי ולשלום הציבור.

הסבירו: "אחד הנאשמים סיפר בחקירה כי הוא חיפש דרך להרוויח כסף במהירות".

לפי דברי אחד הנאשמים, הם העבירו לאיראן מידע על מתקנים צבאיים בישראל, לא מתוך תפיסה אידאולוגית של תמיכה במשטר האיראני, אלא מתוך מניע כלכלי ורצון להיטיב עם עצמם. כמו כן, אזרחים אלה אינם נושאים בתפקיד ציבורי, ולכן זאת איננה עבריינות שלטונית. עבריינות זו, הנעשית על-ידי אדם פרטי על-מנת להיטיב עם עצמו הינה עבריינות פלילית.

שאלה 18:

סוג המדיניות המתממשת באמצעות החוק הוא הבחנה.

הצגת המושג: הבחנה היא הענקת יחס שונה לקבוצות שונות באוכלוסייה כאשר קיים צורך רלוונטי ומהותי המצדיק זאת. הבחנה זו מבוססת על הבדלים רלוונטיים בין הקבוצות ואינה מהווה אפליה פסולה.

בקטע נכתב כי "חיילי המילואים המשרתים בתפקידי לחימה מגיעים לבתיהם לעיתים רחוקות, ועליהם לערוך סידורים דחופים", וכן כי "בשל חוסר הוודאות המאפיין את שירותם, בדרך כלל אין באפשרותם לקבוע תורים מראש".

מדיניות ההבחנה באה לידי ביטוי בכך שהחוק מציע להעניק לחיילי מילואים לוחמים קדימות בקביעת תורים במשרדי הממשלה, מתוך הכרה בכך שמצבם שונה מהותית מאזרחים אחרים. חיילי מילואים קרביים משרתים בתנאים מיוחדים, ולכן מתקיים כאן שיקול ענייני שמצדיק הענקת יחס מועדף להם, מבלי שהדבר ייחשב לאפליה בלתי מוצדקת כלפי שאר האזרחים.

שאלה 19

א. אני מתנגד להצעת החוק להרחבת השימוש במעצרים מנהליים גם כנגד פעילים בארגוני פשיעה.

ב. אנמק בזכות להליך הוגן, על פי הזכות להליך הוגן, כל אדם נחשב חף מפשע עד שיוכח אחרת בבית משפט, כל אדם זכאי למשפט הוגן ופומבי – ייצוג ע"י עו"ד, שופטים בלתי תלויים, ענישה בהתאם לחוק בלבד, זכאי לדעת במה הוא נאשם ולראות את הראיות נגדו, גם פעילים בארגוני פשיעה זכאים לזכות להליך הוגן שהינה אחת מהזכויות הטבעיות.

תומכי החוק טוענים כי הרחבת המעצרים המנהליים תסייע במאבק בפשיעה החמורה ותאפשר לרשויות לפעול במהירות ולמנוע עבירות חמורות עוד לפני שהן מתרחשות. טענה זו נשענת על **הזכות לחיים ולביטחון***, שהיא זכות טבעית בסיסית של כל אדם. לפי ההגדרה, "אין לפגוע בחייו ובגופו של אדם/ לכל אדם זכות לחיים ולביטחון אישי. חובת המדינה להגן על כל בני האדם החיים בשטחה מפני פגיעה בחייהם ובגופם בידי אחרים." בהתאם לכך, המדינה מחויבת להגן על ביטחון אזרחיה, ולעיתים מנגנוני האכיפה הרגילים אינם מספקים פתרון מהיר מספיק למניעת פשעים חמורים. לכן, יש צורך באמצעים חריגים כמו מעצרים מנהליים כדי להבטיח את שלום הציבור ולמנוע אלימות ואיומים מצד גורמי פשיעה מסוכנים.

שאלה 20

א. הצגת העמדה:

אני סבור/ה כי אין לאפשר קיום אירועים בהפרדה מגדרית במרחב הציבורי, שכן הדבר פוגע בערך השוויון ומהווה אפליה בין גברים לנשים.

א. המונח הרלוונטי שתומך בעמדתי הוא הזכות לשוויון.

הזכות לשוויון היא זכות בסיסית, לפיה לכל אדם יש זכויות שוות ללא הבדל דת, גזע, מגדר וכדומה. במדינה דמוקרטית, אין להפלות אנשים על בסיס מאפיינים אישיים, במיוחד כאשר מדובר במרחב ציבורי.

קיום אירועים בהפרדה מגדרית במרחב הציבורי יוצר אפליה ופוגע בזכותן של נשים לשוויון מלא, שכן הן מופרדות בכפייה ומוגבלות בנגישות למרחבים מסוימים. דבר זה מנוגד לערכים דמוקרטיים ופוגע בזכות של כל אדם להשתתף באירועים ציבוריים בתנאים שווים.

ב. המונח המנוגד לעמדתי הוא הזכות לחופש דת ופולחן.

חופש דת ופולחן הינה זכות בסיסית המאפשרת לכל אדם ולקהילה דתית לקיים את אורחות חייהם בהתאם לאמונתם, כל עוד הדבר אינו פוגע באחרים.

תומכי ההפרדה טוענים כי מניעת קיום אירועים בהפרדה מגדרית פוגעת בזכותם של אנשים דתיים לקיים אירועים בהתאם לאמונתם, שכן הפרדה מגדרית היא חלק מהתפיסה הדתית של חלק מהאוכלוסייה. לפי גישה זו, יש לאפשר הפרדה באירועים ציבוריים כדי לאפשר לכלל האוכלוסייה להשתתף בהם בהתאם לאמונתה, וכך למנוע הדרה של הציבור הדתי מהמרחב הציבורי.